

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי אברהם המלאך בנו יחידו של הרבי הקדוש המגיד ממעזריטש נסתלק ביום י"ב תשרי (תקל"ז)

לאחר הסתלקות הרבי הקדוש המגיד ממעזריטש, ממלא מקומו של מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב זצוק"ל, עברה ההנהגה אל בנו יחידו הרבי הקדוש רבי אברהם המלאך שמילא את מקומו. התלמידים הקדושים של המגיד ממעזריטש, הרכינו את ראשם אליו, והתקשרו אליו בעבותות אהבה. אמנם לא לזמן רב, כעבור ארבעה שנים בלבד מהסתלקותו של אביו הגדול, נסתלק גם הוא בעודו צעיר לימים, בן ל"ו שנים בלבד. הרבי הקדוש רבי פנחס מקאריץ זצוק"ל אמר, שאם הוא היה מאריך ימים, היו כל הצדיקים נכנעים לפניו, וכולם היו נוסעים אליו.

הרבי הקדוש רבי אברהם זכה לתואר נדיר: "המלאך", כי היה קדוש וטהור כמו מלאך אלקים, ולא אכל במשך כל המעט לעת רק עור של בן יונה בלבד. ומסופר, שאחד מהגדולים בזמנו, התפלל על מה שקוראים אותו "מלאך", והולא לילוד אשה הוא, ורצה לחקור את הדבר, ונסע אליו לשם כך, והגיע לצל קדשו בערב תשעה באב. וראה שבכניסת הלילה התיישב על הארץ, ונתן ראשו בין ברכיו, וישב כך זמן רב. פתאום הבחין, שיש למטה על הארץ סביב גופו נחל של דמעות, והבין שהוא בוכה על חורבן בית המקדש. לתדהמתו הרב, שהה כך המלאך עד ליום המחרת עד חצות היום, בלי לנוע מהמקום, לא נעמד ולא התיישב, רק ישב כל הזמן באותה תנוחה, כשראשו בין ברכיו, והחיל דמעות כמים. או אז הבין האיש, שאכן שמו נאה לו להיקרא "מלאך", ושלל על חינוך קוראים אותו כן.

גם הרבי הקדוש רבי ברוך ממעזריטש זי"ע ואחיו בעל ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע, נסעו פעם אל המלאך במיוחד למטרה זו, לראות למה נרעש העולם כל כך ממנו. בבואם אל עירו של המלאך, הלכו תיכף אל ביתו. והיה כאשר אך ראו את פני המלאך מבעד החלון, נפל עליהם פחד גדול כל כך עד שברחו שניהם. מרוב הבהלה והריצה נאבד לרבי הקדוש רבי ברוך אחד ממנעליו, וה'דגל מחנה אפרים' איבד את ספר התהלים שלו. וכל זה היה מגודל הפחד שנפל עליהם בראותם את צורתו הקדושה.

*

פעם היה ברית מילה, שהרבי הקדוש רבי אברהם המלאך שימש כמוהל, והמאור עינים הרבי הקדוש רבי נחום מטשערנוביל זי"ע היה הסנדק. בעת שביד המלאך את הברכה, תפסו יראה גדולה מהשי"ת, עד שהסכיך נפל מידו, כמובן שמיד הרימו את הסכיך ומסרו זה לזה למלאך, ועשה את הברית מילה. לאחר הברית מילה, שאל המאור עינים את המלאך, איך מגיעים ליראה כזו באופן גדול כזה. השיב לו המלאך, "השאלה שלך היא חידוש אצלי". וכונתו היא שאינו מבין בכלל מהו הקושי בזה, וכי איך אפשר שלא ליראה יראה גדולה מהשי"ת הגדול והנורא.

כאשר חזר המאור עינים' לאכסניתו היה נרעש לגמרי, והכניס לו הגבאי איזה דבר לשתות, אבל המאור עינים' ישב שקוע ברעיוניו ולא רצה לשתות, כשהגבאי הפציר שהרבי ישתה משהו, ענה לו המאור עינים', וכי איך אפשר לשתות או לאכול כשרואים את גודל היראה שיש לבשר דם מלפני השי"ת.

מה זוכה יהודי שמתאפק מלפגוע בחבירו

**פ"ד תעניתים מדי יום
כיומו**

השבוע בדף היומי (כתובות דף צב): נלמד בסייעתא דשמיא, "לא ניחא לי דתיהוי לשמעון תרעומת עלי". יהודי מבקש בימים הנוראים, בני חיי ומזוני רויחי, אבל האם אהנו חושבים שאהנו גם צריכים לקבל על עצמינו איזה קבלה טובה. אז נגיד ווארט, ואולי יהיו אנשים שיקבלו את זה קבלה טובה.

הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל אמר בשם אביו הרבי הקדוש רבי יששכר דוב: כשבא ליהודי הזדמנות לפגוע בחבר, להגיד לו איזה קנתון, באידיש אומרים אַ קוֹטֶפּע, און עַר האַלט זיך אָין - והוא מתאפק, כדי שלא יהיה לחבירו תרעומת עליו, אז זה נחשב בשמים כמי שצם פ"ד תעניתים. אנשים רצים לפדיון הבן כסגולה, מי שאוכל מסעודת פדיון הבן או משתתף בפדיון הבן, זה נחשב כפ"ד תעניתים, אך באמת יכולים לזכות כל יום שיהיה לנו כפ"ד תעניתים.

היות ואנו נמצאים בימים שספרי חיים וספרי מותים פתוחים לפנינו, נספר סיפור נורא מהרבי בעל הנתיעבות שלום מסלונים זצוק"ל: כשהנתיעבות שלום כראש ישיבה, הוא חלה לא עליכם במחלת השחפת, במשך שנה שלימה הוא היה נחשב לא עליכם כשכיב מרע, כי בזמנו המחלה היתה חשוכת מרפא. עד כדי כך, כל לילה לפני השינה היה הנתיעבות שלום אומר וידו, כי הרופאים אמרו לו, שהם לא יודעים אם הוא יקום מחר.

באחד השבתות נדע בישיבה שהמצב של הראש ישיבה, הגיע למצב של פיקוח נפש ממש. אחד התלמידים שהוא היה מהבית חסיד בעלזא, רץ לבית מדרש של הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא, בתקוה שהוא יצליח להתקרב לרבי, ולהזכיר את מרן הנתיעבות שלום. אבל כשהוא הגיע, יצא מרן הרבי מבעלזא מבית המדרש, והיה ציבור ענק סביבו, ולא היה מסוגל לגשת אליו. אז הוא החליט להזכיר את הרבי בלחישתו, בשקט ובלב נשבר הוא החל למלמל "שלום נח בן צביה לרפואה שלימה".

באותו שניה נפתח שביל מהרבי מבעלזא לאותו בחור, וכך אמר לו הרבי מבעלזא: רבי שלום נח

בן צביה סלונים'ער ראש ישיבה, רבים צריכים לו, עַר וְעַטְּ הָאָבֶן אַ רפואה שלימה - יהיה לו רפואה שלימה. ואכן מאותו מוצאי שבת החל תהליך ההחלמה של הרבי הנתיעבות שלום עד שהוא הבריא לגמרי, והוא חי אחרי זה שישים שנה.

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף מב, כ' אב תשפ"ב)

מי הוא המליץ יושר כשאין מליץ יושר

בתפילת מוסף של ראש השנה ויום הכיפורים אומרים, בְּאֵין מְלִיץ יוֹשֵׁר מוֹל מְגִיד פְּשָׁע. מצאתי הבוקר בספר זמקנים אתבונן תיאור נורא על הרבי הקדוש רבי יואל מסאטמער זכותו יגן עלינו ועל מסאטמער כל ישראל. הוא מביא, שעבודת התפילה של הרבי רבי יואליש היה למעלה מדרך הטבע, עם יגיעה עצומה, בפרט ביומיים של ראש השנה, הרבי התפלל ברחמים ובתחנונים, כבן המתחטא לפני אביו. כשהרבי הגיע במוסף לזמפני חטאינו, הוא געה בבכיות עצומות, עד שכל הנוכחים שמה הזדעזעו, הרגישו בחוש שכל מהויו וכל רצונו בעולם הוא, שיתגלה כבוד מלכותו יתברך.

הוא מספר, שהרבי דרש לפני תקיעות, מתוך בכיה והתעוררות עצומה. בין הדברים הרבי אמר, שאהנו אומרים במוסף, בְּאֵין מְלִיץ יוֹשֵׁר מוֹל מְגִיד פְּשָׁע, אמר הרבי, עד לפני כמה שנים, עוד היו צדיקים בינינו, שהם המליצו טוב בעד כלל ישראל, אבל היום אין לנו הצדיקים שיהיה בכוחם להמליץ עלינו לפני כסא כבודך, אָבְעֵר ס'אִיז דָּאךְ דָּא צוּבְרָאָקֶנְעַ עֵקְרָצֶער - אבל יש בעולמך הרבה לבבות נשברים, ואני אחד מהם, והרבי כל כך התייפח בבכי שקרע את הלב של כל הקהל.

המשיך הרבי ואמר, שההייליגער עבודת ישראל אמר, באין מליץ יושר, יהודי אף על פי שחטא, אך הוא ידע גדול שפלותו, והוא מבקש מבורא עולם שימחול לו, זה לבד מליץ יושר, מול המגיד פשע.

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף מח, כ"ו אב תשפ"ב)

יכולים
לזכות כל
יום שיהיה
לנו כפ"ד
תעניתים

בשבת קודש שבת פרשת עקב שבת מברכים חודש אלול, בורא עולם האיר לי ווארט בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. הפסוק (פרק יא פסוק ו), ואת כל היקום אשר ברגליהם, כל היקום של האדם נמצא בְּהַרְגְלִים, על ידי שישנה את ההרגלים, ישנה את היקום. ובהמשך הפסוק בקרב כל ישראל, אחרי שאדם ישנה את ההרגלים, יוכל להשפיע על קרב כל ישראל. כל אדם יש לו הרגלים ברוחניות ובגשמיות, ברוחניות, לב יודע מרת נפשו, כל אחד יתן לעצמו דוגמאות. אך בגשמיות ניתן דוגמא אחת: אח התארח בשבת קודש אצל אחיו, בשבת בבוקר הלך האח הבעל הבית להכין לעצמו קפה, והאח האורח שם לב שהוא שם לעצמו בכוס שלש כפיות סוכר, אז האח אמר לו באידיש, "סױגן אין קאָנױע?" - סוכר בקפה? מאותו רגע הפסיק הבעל אכסניא להכניס סוכר בקפה, הוא שינה הרגל. ועכשיו נחשוב, שאותו בעל אכסניא הוא מגיד שיעור בישיבה, וביום ראשון הוא מספר בהתלהבות לבחורים את הסיפור, הרי יש סיכוי שהוא ישנה לעוד קבוצות בחורים את ההרגלים שלהם. עד כאן בדרש של הפסוק. ועכשיו לפשט, רש"י הקדוש מפרש בד"ה ואת כל היקום אשר ברגליהם - זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו, וזה גמרא בפסחים (דף קיט.). בפשטות ההסבר בזה, דעני חשוב כמות, ולכן רק כשיש לאדם כסף הוא בגדר אדם. אך אולי אפשר לומר, דממונו של אדם קאי על הכסף שאדם עושה עם זה מצוות, מצות צדקה, מצות אתרוג, מצות תפילין, מצות מזוזה, מצות שופר, ממון כזה מעמידו על רגליו, זה יגן עליו בזה ובבא.

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף מה, כ"ד אב תשפ"ב)

דברי אלקים חיים ממרחק הרבי הקדוש בעל המנחת אלעזר ממנוקאטש זצוק"ל ליום הקדוש יום הכיפורים

בענין נעילה אשר הוא עיקר יום הכיפורים והחיותם, והכל הולך אחר החיותם, ולעומת זה מגרה היצר הרע בלב ההמוניים, למהר ולקטוף מלוח עלי שיח בתפלתם בנעילה, ובעת התפילות ופיוטים הקדושים, והגרגרנים חוטפים חטיפה מול חטיפה וממהרים על הש"ץ, ואינם מכוונים לבם. ולא עוד אלא שיגמרו לפעמים שיאכלו קודם שעה וחומש לשקיעת החמה תחת האופק, שהוא שיעור בין השמשות בצאת שבת שבתון, כמו שנהגו לפסוק לחומר דבין השמשות בכל שבתות השנה, ולא גרע על כל פנים משאר שבתות השנה, והדרים סמוך ביתם לבית הכנסת, יכשלו באכילה ושתית הבדלה ומלאכה דאורייתא בתוך משך השיעור הנזכר.

ואמרת על זה בתוכחת מוסר בדרשה לשבת שובה בבית הכנסת לפני בוא יום ה' הקדוש והנורא הלז, ובדרך משל: למלך ששפט את בני מדינתו ויועציו, כי מלך במשפט יעמיד ארץ, והיה ביום הדין הגדול פעם אחת בשנה יבואו לפניו כולם, ובפרט שרי יועציו ופקידיו, כי אין משא פנים בדבר, ובתוכם בניו אהוביו אשר גם כן המה משרי יועציו הגדולים.

ובחתימת גמר המשפט לעת ערב, נכנס המלך עם בניו אהובים לתוך קיטון סמוך לבית הגדול, ואמר להם, הגישו נא טענותיכם להצדיק את עצמכם, כי הזמן קצר וקרוב חריצת המשפט, כי נכמרו רחמיו מאוד על בניו, על כן חפץ להצדיקם בדין, ושיאמרו לפניו ביחוד טענות עצומותיהם לזכות.

ובמשך דברו עמהם החלו כל אחד לעיין בהמורה שעות, להראות כי המה רעבים ורוצים לאכול ולילך לביתם, כי כבר רד היום ועומדים במשפט, וכאילו למשא להם דיבורי המלך אביהם עמהם. ומובן ממילא כי חרה בם אף המלך אביהם, איך המה נבערים מדעת, באשר כל נפש חיותם תלוי באותו זמן, לכוין לבם לדבר כראוי, ולהמציא זכות טענותם, ועתה יחשבו איך למלאות גרונם וכריסם. גם אם לא אכלו כל היום, אין לך עזות גדול ושגעון יותר מזה.

והנמשל מובן, כי אנחנו עומדים למשפט ביום הקדוש כל היום במצות עינוי, רעבים גם צמאים, ועיקר המשפט וחריצתו הוא בעת נעילה, שאז החיותם לבני אדם לחיים או וכו', כמבואר בהאריז"ל (עיי' במאמר חקור דין ח"ב פכ"ד להרמ"ע מפאנו ז"ל וביד יהודה שם בד"ה והוא כמו רמ"ג שעות וכו') כי בשעה שנייה במוצאי יום הכיפורים הוא נעילה, והיינו שעה וחומש אחר שקיעת החמה כנ"ל, והחומש הוא כבר שעה שניה במוצאי יום הכיפורים, ואז נעילה וגמר החיותם.

וכבר נודע מתלמידי הבעל שם טוב ז"ל בספריהם, כי נעיל"ה הוא רומז לאב ומלך שריחם על בנו ונוע"ל את עצמו עמו בחדר מיוחד, ומדבר עמו כל חפצו בצרכי בנו בחפצו לרחם עליו ביחוד.

ויש לומר, שזהו רמז בדברי הפייטן בפזמון סליחות ליום ד' מעשרת ימי תשובה, "להציג בתוך שער הננעל", שמתפללין זה קודם יום הכיפורים ונעילה, והוא מתאים גם כן עם המשל שכתבנו בזה, ובעת נעילה שאז בסופו, היינו בסוף שעה וחומש כנ"ל מהרמ"ע, והמלך אבינו מכניס אותנו לתוך החדר קטן כנ"ל, שנציע טענותינו, כי אז עת לחננה לרחמנו ולהציל נפשותינו, ועיקר עבודה שבלב הוא תפילה, לייחד לבבנו אליו ית"ש בתפלותינו.

והאיך נעזי פנינו ונקשה ערפינו לעיין אז במורה שעות, כאילו הוא לעול ולמשא, ואל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום הזהיר התנא באבות, בכל פעם, ומכל שכן בתפלת נעילה ביום הכיפורים, ולא להיות מקבלין דין מן דין תאות אכילה ירמזון, ויקרצון בשפתותיהם ועיניהם, והמורה שעות יראון זה לזה, וממילא יוכל להיות קטרוג גדול חס ושלום, אחרי כי אבינו מלכנו רוצה לרחמינו, וספר אתה למען תצדק, בעת רחמים אשר פותח לנו שער בעת נעילת שער לינעל את עצמו כביכול עמנו, ואיך נסכן בנפשנו משני עולמות בפתאות ורשעות כזה חלילה.

על כן חוסו על נפשותיכם, ותכוונו לבכם אז ביותר, על חיותנו וצרכינו עם כל בית ישראל, והעיקר על גלות השכינה לעורר רחמים גדולים בבכי ובתחנונים, וזוכה לחותם חיים, ולבא בקיבוץ גליות לירושלים במהרה דידן.

מאוצרות הפרשה

ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה בחג הסוכות וגו' תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגו' למען ישמעו וגו' (לא, י-יב). המאור ושמש מבאר, דהשורש העיקרי משרשי העבודה, הוא אהבת בני ישראל זה לזה מקטנם ועד גדלם, וכאשר נמצא בבני ישראל אהבה ואחוה וריעות, אין מקום להמסטינין להרע להם. ועל ידי זה מסתופף בהם יראת ה', כי יקשיבו זה לזה להטות לדרך הטובה.

וזהו אמרו תקרא את התורה הזאת וגו' באזניהם הקהל את העם, פירוש, שדבר זה ותורה זאת תקרא באזניהם - שיקהלו ויתאחדו כאיש אחד לאהוב זה את זה מקטנם ועד גדולם. וזהו האנשים והנשים והטף - שיאהבו כולן זה לזה, ועל ידי זה ישמעו וילמדו ליראה את ה'.

אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי (ישעיה נח, יג) הרבי הקדוש מרוז"ן פירש את הפסוק כך, "אם תשיב משבת" - זה שבת שובה, אם תשיב משבת רגלך, היינו שתעשה תשובה בשבת זו ותשיב מהרגילות שלך, אזי הקדוש ברוך הוא יעשה חפצך ביום קדשי - זה יום הכפורים, למחול עוונותיך.

נקודה
למחשבה:

לשמיעת שיעורי הר"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661